

Innst. 328 S

(2015–2016)

Innstilling til Stortinget fra justiskomiteen

Dokument 8:61 S (2015–2016)

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jenny Klinge, Per Olaf Lundteigen og Liv Signe Navarsete om å tre ut av Schengen-avtalens bestemmelser om grensekontroll samt innføre norsk grensekontroll

Til Stortinget

Sammendrag

Stortingsrepresentantene Jenny Klinge, Per Olaf Lundteigen og Liv Signe Navarsete fremmet 10. mars 2016 følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen sørge for at Norge trer ut av Schengen-avtalens bestemmelser om grensekontroll.
2. Stortinget ber regjeringen innføre grensekontroll på alle norske grenseoverganger, og ber regjeringen fremme forslag til Stortinget om nødvendige endringer i gjeldende lover.
3. Stortinget ber regjeringen gå i dialog med de andre nordiske landene for å drøfte muligheten for å reetablere nordisk grensesamarbeid.
4. Stortinget ber regjeringen utarbeide en stortingsmelding om alternativer til Schengen-avtalen.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jorodd Asphjell, Kari Henriksen, Vegard Grøslie Wennesland og Lise Wiik, fra Høyre, Margunn Ebbesen, Hårek Elvenes, Peter Christian Frølich og fung. leder Anders B. Werp,

fra Fremskrittspartiet, Ulf Leirstein og Dagfinn Henrik Olsen, fra Kristelig Folkeparti, Kjell Ingolf Ropstad, og fra Senterpartiet, Jenny Klinge, viser til Representantforslag 8:61 S (2015–2016) fra stortingsrepresentantene Jenny Klinge, Per Olaf Lundteigen og Liv Signe Navarsete om å tre ut av Schengen-avtalens bestemmelser om grensekontroll samt innføre norsk grensekontroll. Komiteen registrerer at forslagsstillerne i tillegg ber regjeringen gå i dialog med de andre nordiske landene for å drøfte muligheten for å reetablere nordisk grensesamarbeid. Komiteen registrerer videre at forslagsstillerne ber regjeringen utarbeide en stortingsmelding om alternativer til Schengen-avtalen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, viser til at formålet med Schengen-avtalen er å gjøre det enklere og mer effektivt for personer å reise i dette området. I tillegg nyter norsk eksportindustri store fordeler av en lettere og raskere transport over landegrensene.

Flertallet er samtidig enig i at med grensesamarbeid og mer åpne grenser øker risikoen for grenseoverskridende kriminalitet og illegal innvandring. Avtalen inneholder derfor en rekke kompenserte tiltak for å bekjempe både grenseoverskridende kriminalitet og illegal innvandring. Dette omfatter blant annet reglene om kravene til personkontroll ved ytre grenser. I tillegg kommer etableringen av et nært operativt politi- og rettslig samarbeid og samarbeid om visumspørsmål.

Flertallet viser til at Schengen-samarbeidet har vært under press i forbindelse med en økt migrasjonsstrøm. Fravær av en nasjonal grensekontroll betinger kontroll ved Schengens yttergrenser. Flertallet konstaterer at grensekontrollen ved Europas

yttergrense i dag ikke er tilstrekkelig. På denne bakgrunn har flertallet forståelse for at regjeringen på lik linje med andre EU-land, har tatt i bruk Schengen-regelverkets bestemmelser om å gjeninnføre midlertidig personkontroll på indre grenser.

Flertallet viser videre til at EU arbeider med å utforme ulike tiltak for å sikre at medlemsland som har utfordringer med sine yttergrenser, kan settes i stand til å håndtere disse. Dette innebærer blant annet et forslag som utvider mulighetene for EUs grensekontrollbyrå, Frontex, til å bistå medlemslandene med å overholde sine forpliktelser når det gjelder grensekontroll. Videre skal EU-parlamentet behandle et forslag om nye regler for forsterket yttergrensekontroll. Disse reglene vil innebære at EU-borgeres identitet skal kontrolleres mer nøye, samt sjekkes mot aktuelle registre for å avdekke kriminell aktivitet. EU ønsker at ny avansert teknologi skal tas i bruk for å få på plass raske og effektive grensepasseringer, samtidig som sikkerheten ved grensene skal styrkes.

Flertallet ber regjeringen i forhandlingene med de europeiske landene jobbe for en tilfredsstillende yttergrensekontroll, og understreker betydningen av kontroll med yttergrensene for å hindre ukontrollerte sekundærbevegelser i Europa.

Flertallet vil videre vise til at dersom Norge trer ut av Schengen-samarbeidet, vil kostnadene ved grensekontrollen øke. I tillegg vil Norge miste tilgangen til Schengens informasjonssystem som er en viktig kilde for informasjonsutveksling med tilsvarende myndigheter i alle andre Schengen-stater. På denne bakgrunn vil politiets evne til å avdekke, forebygge og hindre organisert kriminalitet reduseres, og vår sikkerhet vil kunne svekkes. Flertallet understreker at den delen av Schengen-avtalen som regulerer politisamarbeid, er av avgjørende betydning for nasjonal sikkerhet.

Flertallet viser til at gjeninnføring av grensekontroll vil innebære konkurranseulempen for norsk næringsliv og økonomi.

Komiteens medlem fra Senterpartiet mener at en god grensekontroll er en forutsetning for å ha bedre kontroll med hvem som kommer til landet. Grensekontroll er et verktøy for effektivt å kunne stoppe personer som ikke har adgang til riket eller personer som har til hensikt å begå kriminalitet. I tillegg får staten økt kontroll med hvem som til enhver tid befinner seg innenfor landets grenser. Dette medlem mener at en god grensekontroll er helt nødvendig for å kunne hevde statlig suverenitet.

Dette medlem vil fremheve at Senterpartiet stemte mot Schengen-avtalen begge gangene den ble behandlet i Stortinget, både våren 1997 og våren 1999. Senterpartiet mente ikke at et nei til Schengen-

avtalen innebar at den nordiske passunionen nødvendigvis måtte opphøre.

Dette medlem viser til at Norge, som Schengen-medlem, er en del av et område med felles yttergrense og indre reisefrihet. Dette forutsetter at alle deltakerne anvender og gjennomfører det felles regelverket på en effektiv og forsvarlig måte. Dette medlem vil fremheve at Senterpartiet lenge har pekt på at yttergrensekontrollen i store deler av Schengen-området har vært for svak, og at forutsetningen for indre reisefrihet således ikke har vært til stede. Dette medlem registrerer at de siste måneders situasjon har ført til at mange nå ser at denne forutsetningen har sviktet. Yttergrensene har enkelte steder brutt sammen, og på grunn av passfriheten finnes det ikke kontroll på hvem som passerer grensene mellom avtalelandene.

Dette medlem understreker at de landene som har Schengen-yttergrense, har et ansvar for å håndheve denne. Dette medlem viser til at flere medlemsland ikke klarer å oppfylle de forpliktelsene de er pålagt. Dette medlem mener derfor at avtalen i realiteten er en nullitet, og at landene må finne alternativer. Dette medlem vil derfor fremheve at nasjonal grensekontroll er et nærliggende virkemiddel.

Dette medlem registrerer at det er betydelig debatt i Schengen-landene om avtalens fremtid. Flere av landene har midlertidig suspendert avtalen og innført egen grensekontroll. I henhold til dagens regelverk kan dette kun gjøres tidsbegrenset, og oppad begrenset til 6 måneder. For flere medlemsland utløper denne perioden i mai 2016.

Dette medlem understreker at Schengen-samarbeidet er et saklig avgrenset område innenfor EUs samarbeid om justis- og innenriksaker. Også utenfor dette feltet har Norge og EU sammenfallende utfordringer og interesser og et gjensidig ønske om å samarbeide på mange saksområder. Det finnes derfor etter hvert en rekke avgrensede avtaler om samarbeid mellom Norge og EU.

Dette medlem viser til at Norge inngikk en samarbeidsavtale med Europol (EUs organisasjon for politisamarbeid) i 2001. Avtalen gir adgang til et praktisk samarbeid mellom norsk politi og Europol, blant annet gjennom utveksling av informasjon og utplassering av politisambandspersonell. En tilsvarende avtale ble inngått i 2004 med Eurojust (EUs samarbeid mellom nasjonale påtalemyndigheter). Dette medlem viser til at Norge er tilsluttet EUs konvensjon om gjensidig bistand i straffesaker, og har også inngått en avtale om overlevering av lovbrøttere. Av andre viktige tilknytningsavtaler til EUs samarbeid på justis- og innenriksområdet kan nevnes Lugano-konvensjonen, som gjelder fullbyrdelse av dommer i sivile saker, Prüm-avtalen (om forbedret

informasjonsutveksling mellom ulike lands politietater) og CEPOL (europisk samarbeid om politiutdanning). Dette medlem understreker at disse avtalene skal videreføres, noe som bør kunne gjøres selv om Norge skulle tre ut av grensesamarbeidet.

Dette medlem viser til at Storbritannia og Irland også har en særlig stilling i EUs justis- og innenrikssamarbeid. De deltar i utgangspunktet ikke i samarbeidet på asyl- og migrasjonsfeltet, og heller ikke i Schengen-samarbeidet. De har imidlertid muligheten til å delta på visse områder etter eget ønske. Dette medlem mener at Norge burde se på denne modellen som et alternativ til Schengen-avtalen.

Dette medlem vil understreke at moderne teknologi gjør at grensekontroll ikke behøver å være særlig inngripende, tidkrevende eller til ulempe for dem som passerer grensene. Sikkerhetskontrollen kan ta lengre tid enn en passkontroll. Slike hensyn kan derfor ikke tillegges vekt i vurderingen av om avtalen bør bestå eller ikke.

Dette medlem er ikke enig i at gjeninnføring av nasjonal grensekontroll vil innebære konkurranseulempen for norsk næringsliv og økonomi. Som flertallet viser til, vil EU ta i bruk avansert teknologi for å få på plass raske og effektive grensepasseringer. Dette medlem vil understreke at Norge også kan benytte slik teknologi for å sikre lett og rask transport over landegrensene.

Dette medlem viser til at målet med å gjeninnføre grensekontrollen også for reisende fra Schengen-land er hensynet til rikets sikkerhet, å forebygge grenseoverskridende kriminalitet og å få bedre kontroll med hvem som kommer til og hvem som oppholder seg i riket. Dette medlem mener derfor at Norge bør tre ut av de delene av Schengen-avtalen som omhandler grensekontroll.

Dette medlem fremmer derfor følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen sørge for at Norge trer ut av Schengen-avtalens bestemmelser om grensekontroll.
2. Stortinget ber regjeringen innføre grensekontroll på alle norske grenseoverganger, og ber regjeringen fremme forslag til Stortinget om nødvendige endringer i gjeldende lover.
3. Stortinget ber regjeringen gå i dialog med de andre nordiske landene for å drøfte muligheten for å reetablere nordisk grensesamarbeid.
4. Stortinget ber regjeringen utarbeide en stortingsmelding om alternativer til Schengen-avtalen.»

Uttalelse fra utenriks- og forsvarskomiteen

Justiskomiteen sendte utkast til innstilling til utenriks- og forsvarskomiteen til uttalelse 10. mai 2016. Utenriks- og forsvarskomiteen opplyste i brev av 18. mai 2016 at den sluttet seg til justiskomiteens utkast til innstilling og ikke hadde ytterligere merknader.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Senterpartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen sørge for at Norge trer ut av Schengen-avtalens bestemmelser om grensekontroll.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen innføre grensekontroll på alle norske grenseoverganger, og ber regjeringen fremme forslag til Stortinget om nødvendige endringer i gjeldende lover.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen gå i dialog med de andre nordiske landene for å drøfte muligheten for å reetablere nordisk grensesamarbeid.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen utarbeide en stortingsmelding om alternativer til Schengen-avtalen.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råar Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument 8:61 S (2015–2016) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jenny Klinge, Per Olaf Lundteigen og Liv Signe Navarsete om å tre ut av Schengen-avtalens bestemmelser om grensekontroll samt innføre norsk grensekontroll – vedlegges protokollen.

Oslo, i justiskomiteen, den 31. mai 2016

Anders B. Werp
fung. leder

Hårek Elvenes
ordfører

